

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce bakalářská

Posudek oponenta

Práci hodnotil: Mgr. Miloš Kratochvíl, Ph.D.

Práci předložila: Lucie Janů

Název práce: Otázky svobodné vůle

1. CÍL PRÁCE

Cílem předkládané práce je najít odpověď na otázku „zda máme svobodnou vůli či nikoli“. Autorka si v Úvodu neklade za cíl „zohlednit všechny aspekty a teorie“ (s. 1), což opravdu nejde, v Závěru ale konstatuje, že se pokusila o „ucelený vhled do celé problematiky svobody vůle“ (s. 38). Píliřem práce jsou parafráze myšlenek Arendtové, sv. Augustina a Schopenhauera. Nehledá ale autorka odpověď na výše uvedenou otázku na špatné adrese? Opravdu si myslí, že četba filosofických klasiků nám může poskytnout udržitelnou odpověď? Nebylo by spíše třeba hledat v oblasti neurověd, evoluční psychologie atd.? Možná by tedy mírnějším a přijatelnějším cílem BP mělo být porovnání vybraných pojetí svobody vůle v dějinách filosofie. V tom případě by byl cíl uskutečnitelný. Ale i při takto střízlivěji pojaté formulaci cíle by ke způsobu provedení bylo třeba uvést řadu výhrad.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ

Práce je rozčleněna do tří hlavních částí. První se týká pojetí svobody vůle u Arendtové, druhá u sv. Augustina a třetí u Schopenhauera. Když se ale podíváme na způsob zpracování, zjistíme, že jde z větší části o parafráze poměrně krátkých pasáží těchto autorů.

V případě Arendtové jsou kap. 2.1 a 2.2 (5 stran textu) jen parafrázováním zhruba 12 stran textu práce Arendtové. Je toto smyslem BP?

Nedostatek vidím ve způsobu používání sekundární literatury. Odkazy na Nejeschlebův sborník jsou neadresné. Autorka neumí odkazovat na článek ve sborníku (neuvádí jméno autora ani název stati). Navíc citát na s. 7 je parafrází textu Arendtové (*Mezi minulostí a budoucností*, s. 137). Sekundární literaturu nepoužíváme proto, abychom z ní parafrázovali parafrázi. V tom případě by bylo lepší více pracovat s literaturou primární a ze sekundární čerpat něco jiného. Takto je práce se sek. literaturou vlastně zbytečná – což platí pro celou BP. Odkaz (č. 15 na s. 8) na 140 let starý článek je nadbytečný. Text na autorku nejspíše vyjel z Googlu, tak z něj jednu větu parafrázovala a už se k němu nevracela. Proč citát ze Schellinga na s. 11? Jen pro ilustraci? Jelikož je to vše bez kontextu a bez komentáře. Tak asi ano. Přitom tento autor mohl získat mnohem více prostoru, zejm. v části o Schopenhauerovi. Proč je třeba vůli definovat s pomocí Ottova slovníku naučného, a ještě k tomu bez uvozovek? A proč není uvedeno číslo strany u odkazu č. 6 (chybu ve jméně autora považuji za překlep)? Není to proto, že autorka citaci převzala z nějakého sekundárního vzoru a bibliografické údaje dohledala až dodatečně? Tomu by napovídalo i to, že ve vydání (a v překladu), na nějž odkazuje, je příslušná věta přeložena zcela jinak, protože jde o jiný, starší překlad.

Tentýž druh výhrad lze vznést i vůči zpracování části o sv. Augustinovi. Téma svobodné vůle a vztahu k Bohu je zpracováno z parafrázování cca 15 stran *Vyznání* a *O svobodném rozhodování*. Za matoucí naopak považuji využívání Erasma Rotterdamského, protože v jeho případě šlo o polemiku s luteránstvím. Jistě i v ní šlo o

svobodu vůle, ale v jiném kontextu. Proto, když už ho zmiňovat, alespoň by bylo vhodné něco k tomu kontextu uvést. Takto se nelze zbavit dojmu, že práce vznikala stylem „hle, kniha o svobodné vůli, tu ocitují“.

Totéž platí o odstavci o pelagianismu (opakovaně v textu chybně jako „pelegianismus“), kam je zcela účelově zařazen odkaz na *Cambridge Companion*, z něhož se dozvídáme jen tolik, že Augustin se vůči tomuto učení ostře vymezoval (pominu-li chybu v názvu knihy i špatné odkazování na konkrétní stať v ní). Další „jednorázovou“ citací je Mendelsonovo heslo ve *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, odkud je opět převzata jen banální informace atd.

Z knihy Lenky Karfíkové (volba byla správná, neboť jde o naši přední znalkyni Augustinova díla) opravdu nešlo vytěžit víc, než že se Augustin věnoval problematice zla (jediný odkaz na tuto knihu je na s. 16). O tom, že se autorka v tématu neorientuje, svědčí její formulace, že Augustin „svou teorii dokládá ve svém díle *Říman. Člověk. Světec*“ (s. 16), aniž by postřehla, že nejde o Augustinovo dílo, ale o výbor z díla. Tomu pak odpovídá i špatný způsob odkazování.

V části o Schopenhauovi je třeba ocenit, že autorka začíná klasifikací druhů svobody, jejich popisem a hned i komparací s Arendtovou. Bohužel ale i zde je sek. literatura použita jen pro efekt a jednorázově. Jinak jde vlastně jen o shrnutí cca 40 stran Schopenhauerova textu. Sice celkem pěkně, ale otázka je, zda toto je pro BP dostačující. Jen pro ilustraci práce s literaturou a přehledu autorky o tématu: v práci je odkaz na Thomase Manna, aniž by autorka postřehla, že jde o výbor z díla *Svět jako vůle a představa* (které také ve své práci „používá“).

Poslední kapitola opakuje některé teze z předchozích částí. Autorka zde vztahuje otázku svobodné vůle k etice a zodpovědnosti, což je jistě správná cesta. Ta je ale jen naznačena, autorka se po ní nevydává. Přitom právě u Kanta či Schopenhauera, které zmiňuje, jsou otázky týkající se svobodné vůle a otázky etické od sebe neoddělitelné. Závěr (jenž není ve skutečnosti závěrem, ale jen shrnutím obsahu) shazuje i to, co bylo dosud považováno za pozitivum. Jak může autorka po napsat, že se pokusila o „ucelený vhled do celé problematiky svobody vůle“ (s. 38)? O tom po představení dvou zvolených koncepcí z dějin filosofie přece nemůže být ani řeč.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA:

Hrubých gramatických chyb je v práci jen málo (ale jsou tam), občas se objeví hovorové výrazy (dokavad). Za hlavní a asi i jediný formální nedostatek považují špatné citování sborníkových statí. Jeden použitý zdroj (Mann) není v seznamu literatury a ten není zcela podle abecedy. To však považují za drobnosti. Z formálního hlediska je tedy práce v pořádku. Pomineme-li ovšem časté zkromolení vlastních jmen (Simplicius-Simplicianus, Jacqueline-Jacques, Montesquie, Mendelson-Mendeslon).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ:

Práce je napsaná tak, aby „to nějak prošlo“, což se mi moc nelíbí. Na první pohled je seznam použité literatury bohatý, ale pracováno je jen s malou částí (viz posudek), čímž se tento seznam reálně zmenšuje odhadem na polovinu. A pokud jde o zdroje primární, vždy jde spíše o vybranou (zpravidla velmi krátkou) kapitolku, která je parafrázovaná. Nechť komise zváží, zda je takto sepsaná práce obhajitelná. Pokud ji vrátí k přepracování, vůbec bych se nedivil. Pokud bude komise mírná a práci přijme, jiné hodnocení, než **dobře**, bych v žádném případě nedoporučoval.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

Nechť se autorka vyjádří k posudku, zejm. pokud jde o formulaci cíle a způsob používání literatury.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA: dobře

Datum: 19. 5. 2016

Podpis:

